

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

У јавности се недавно појавила идеја да би ђацима Математичке гимназије који су на математичким олимпијадама освојили златне медаље требало доделити националне пензије као подстрек да остану у Србији. У земљи у којој се пензионерима нелегално умањују пензије сугерише се увођење пензија за паметну децу са аргументом да ће то помоћи да остану јер, очито по мишљењу креатора ове идеје, изгледа да је свима – а посебно паметнима и талентованима – један од главних фактора у доношењу животних одлука тај где ће имати сигурну и добру пензију?! Они, међутим, превиђају да су успешни људи управо успешни зато што неће „сигурицу“ већ узбуђење које доноси борба за нешто ново.

Предлог о пензијама за таленте је у Скупштини Србије изнео посланик **Иван Бауер**, који је сам био ђак Математичке гимназије. Како је рекао посланик Бауер „национална пензија била би мотив овим талентима да остану у Србији. Сигурно ће бити и критичара који ће коментарисати да тим ђацима ништа не значи национална пензија и да су они већ одлучили да оду из земље. Али то се може рећи и за врхунске спортисте, којима је национална пензија у укупним приходима само статистичка грешка и ништа им не значи у финансијском смислу. Поента је у симболу, да им држава покаже да цени њихов успех, труд и рад“. Ову идеју је такође подржао и директор Математичке гимназије Срђан Огњановић, који је за „Политику“ изјавио: „Националне пензије можда би се могле назвати и другачије, националним наградама или стипендијама, јер деца којима би биле

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

намењене имају 18 година. Ако им држава не понуди пензије, може да се обавеже да им обезбеди добра радна места, или донира опрему за рад у земљи. Тиме их сигурно треба охрабрити, јер сам сигуран да ће неки од њих бити научници којима ће се земља поносити“.

Математичка гимназија у Београду

Међутим, уколико овај предлог буде усвојен он ће имати дубоко негативне последице – највише по ту децу, а поготово на начин на који се Србија односи према младим талентима.

Теза да држава треба да обезбеди „сигурна радна места“ талентованима је непоштена,

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

како према свима у друштву тако и према људима од талента. Радна места се стварају због потребе тржишта (односно, на основу тога колико су потребна и колику зараду ће да донесу) а не због нечијег талента

Живимо у веку који крупним корацима доноси огромне научне и технолошке промене које већ сада имају револуционаран утицај на перцепцију улоге човека у друштву, на перцепцију породице, посла, старости, живота... Неверовано је да неко у 21. веку као једну од најважнијих ставки у животу представља нешто што долази на крају живота (а неки то никад ни не доживе) – пензију.

У том предлогу постоје два проблема: логички и смисаони.

Логички проблем: Није логично да средњошколац – који има непуних 18 година – добије националну пензију. Пензија – од краја 19. века, када је први пут у свету уведена у Немачкој у време Бизмарка – је новчана надокнада коју особа добија након одређених година рада или старости, а на основу уплата које је та особа дала пензионерском фонду у коме је осигурана. Пензија, дакле, није нека добра воља, испомоћ, коју држава даје пензионерима (и талентованима) већ нешто што су пензионери зарадили и за шта су годинама плаћали у новцу, од своје зараде. Како неко ко нема ни један дан радног стажа и стога није уплатио ни динар у државну касу, може да добије пензију?

Смисаони проблем: На страну ова нелогичност – да се некоме ко није уплатио ни динар у пензионерски фонд да нешто што би се звало пензија – још више је суманута логика којом је ово аргументовано. Посланик Бауер истиче да су многи „већ одлучили да оду из земље“ али „поента је у симболу, да држава покаже да цени њихов успех“, док директор Математичке гимназије додаје „ако им држава не понуди пензије, може да се обавезе да им обезбеди добра радна места, или донира опрему за рад у земљи“.

Прво, одлука да се оде из земље или у њој остане није увек нужно пресудно везана за новац. Као што има људи који не би напустили Србију низашта, тако има и људи који ни да им дате милион динара годишње не би остали у Србији. Сељење људи у иностранство или останак у Србији искључиво због материјалних разлога представља сувише уско гледање на живот (које, додуше, многи имају).

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

Друго, теза да држава треба да обезбеди „сигурна радна места“ талентованима је непоштена, како према свима у друштву тако и према људима од талента. Радна места се стварају због потребе тржишта (односно, на основу тога колико су потребна и колику зараду ће да донесу). Ако неке направите радно место подређено његовим талентима а не потребама тржишта, дугорочно чините медвеђу услугу држави (која плаћа нешто што вероватно неће донети адекватан профит у односу на уложено) а тој особи дајете лажну наду и наводите је на погрешан пут (јер осим што она има задовољство у свом раду, не доноси икакву мерљиву корист онима који је плаћају а дугорочно ни себи). Конкретно, ако неком невероватном таленту који се бави квантном физиком дате посао у Србији – нити та особа може у том пољу да уради нешто што ће конкретно Србији донети материјалну корист (јер Србија нема новца да финансира експерименте потребне за то поље, нити смо на технолошком нивоу да нова научна сазнања у тој области можемо да искористимо), нити ће та особа научно и професионално напредовати јер не ради у средини у којој има адекватне услове (а сигуран посао и плата нису једини услов, посебно када се ради о талентованим људима).

Такође – то што је неко талентован за нешто само значи да има јаче предиспозиције у неким аспектима, али не у свим. Радно место подразумева одређене стручне квалификације, али оне нису једини критеријум. Други важан критеријум је социјална интелигенција, која је такође битна: цаба генијалан математичар као професор на ЕТФ-у ако он не зна да пренесе знање односно не уме с људима. Штавише, наше институције, нарочито друштвене, пуне су талентованих људи који су високо школовани о трошку државе а који су социјално и економски неспособни и никада нису морали да се тржишно такмиче за своје радно место и да се боре да га задрже. У нашим државним институцијама махом седе људи који највећу вештину имају у борби да сачувају своја радна места и привилегије играјући се са правилима унутар система, водећи политику а не надмећући се критеријумима успеха у струци.

Предлог за националне пензије за математичке таленте, иако несумњиво изнет са добрим намерама, у себи носи клицу једног идејног система који је потпуно поражен управо зато што је неодржив. Идеја да неко зато што ради нешто лепо и паметно треба да добија новац од државе постојала је у комунизму. А сви знамо како се то завршило.

Идеја да се младим талентима дају незарађене доживотне пензије је ништа друго него прављење неког новог СУБНОР-а где ће – уместо партизана који мисле да су својом борбом против Немаца заслужили да читав живот живе на грбачи народа и соли памет свима због успеха у одређеном времену – сада такву функцију добити, рецимо, млади таленти

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

Идеја да се младим талентима дају незарађене доживотне пензије је ништа друго него прављење неког новог СУБНОР-а где ће – уместо партизана који мисле да су својом борбом против Немаца заслужили да читав живот живе на грбачи народа и соли памет свима због успеха у одређеном времену – сада такву функцију добити, рецимо, млади таленти. Несумњиво да би – уколико би се ова идеја спровела – убрзо добили некакво накарадно „Удружење младих талената“ (прво једно, а потом друго са истим именом само префиксом „независно“, и онда у недоглед – као што то бива са свим удружењима у Србији) које би се „борило за права и статус“ младих и талентованих, а што би се све svelo на шаку људи који живе од славе и на државном буџету и гурају „своје“ – као што је случај са готово свим удружењима у нашој земљи која су финансирана из буџета.

Идеја да се младима да „национална пензија“ зато што су талентовани сведочи очито дубоку комунистичку перцепцију света – да је најважнија „сигурица“ – пензија; перцепцију света у коме нешто што је лепо и паметно треба да се финансира из буџета државе (који се у комунизму обично види као нека непресушна каса, независна од народа који управо чини и пуни ту касу) независно од тога колико то кошта и колику материјалну корист доноси у односу на трошак. Ма колико је идеја племенита, живот је показао: људи неће да дају велике паре на нешто што је генерално лепо и племенито а од чега немају конкретну личну корист. (Уосталом, да хоће, имали бисмо више људи који би се одrekli рате за нови мобилни а у корист мале стипендије неког талента, ако нам је већ симболика пажње битна.) Укратко: тржиште (закон понуде и потражње) је судија. Таленат је једно, резултати мерљиви у профиту су друго. Ово друго влада светом.

Националне пензије за децу - да ли сте ви људи нормални?!

Пише: Милан Динић
петак, 07 септембар 2018 08:00

[Сведок](#)